

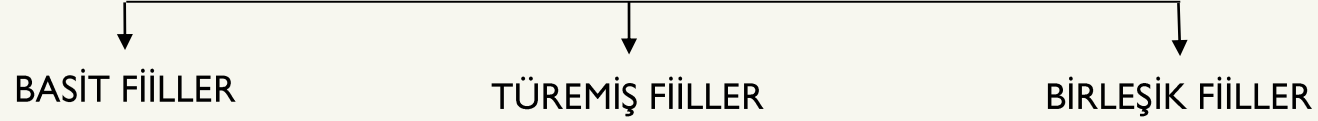
dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu ol!

Dil ve Anlatım

FİİLDE YAPI

FIİLDE YAPI

- A) Yardımcı eylemle oluşturulmuş fiiller
- B) Anlamca kaynaşmış birleşik fiiller
- C) Kurallı birleşik fiiller

BASİT VE TÜREMİŞ FİİLLER

Küçüklüğünden beri eski para biriktiriyor.

Gölün kıyısında bütün gün beklemiştir.

Çok horluyordu yaşlı adam.

Bugünün işini yarına bırakma.

Bana gönderdiği mektubu dikkatle okudum.

Hiç kimseyle tartışmak istemezdi.

Dibeklerde günlerce bulgur dövüldü.

Okuduklarını iyice özümsemiş.

Toprak her gün bin bir özenle süslenir.

Düzenli olarak bize harçlık verirdi.

Güneşin sıcaklığıyla bütün ekinler sarardı.

Çoğalır güzellikler paylaştıkça.

Fırsat bulursa buraya da gelecekmiş.

Onlar bugünlerini daha önceden planlamışlardır.

Hepimiz aynı umudun etrafında toplanmıştık.

Haklı olduğunuzu biliyoruz.

Bu ihtiyarı bu semtte herkes çok iyi tanır.

Her insan sorumluluğunu bilmeli.

BİRLEŞİK FİİLLER

A) Yardımcı Eylemle Oluşmuş Birleşik Fiiller:

Kendim ettim kendim buldum.

Arkadaşların geldiğini fark etmemişim.

Bu durum onun çıkarlarına hizmet ediyordu.

Bir gün düzelir diye sabrediyordu.

Bu toplantıda neler olacağını merak ediyorum.

O kadar yalvarmama rağmen beni affetmedi.

Onu bir türlü ikna edemedik.

İşler tam istediğimiz gibi oldu.

Siz, sohbetinizi bitirene kadar yemek de olur.

Kendisine verilen görevi yerine getiremeyince mahcup olmuş.

Size bunları anlattığıma pişman oldum.

Çocuk bir anda ortadan kayboldu.

Hiç telaşlanma, akşam yemeğinde evde olurum.

B) Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller:

Geçen sene bu zamanlarda İngilizce kursuna gidiyordu.

O çağlarda serüven romanları okumak çok hoşuma gidiyordu.

Bize geçen sene kaza yaptığı yeri gösterdi.

Daha iyi yazabilmem için, eleştirilerinle bana yol göstermelisin.

İşe girmek için birçok yere başvurdu.

Ne yaptıkça olanaklarımız elvermedi.

Böyle giderse adaylıktan vazgeçecekmiş.

Olmayacak şeyler ileri sürüyordu.

Zavallı adam yıllarca eziyet çekti.

Yaptığı bu davranışla iyice gözden düştü.

Durdu, durdu, sonunda turnayı gözünden vurdu.

C) Kurallı Birleşik Fiiller:

Bir garip rüya ki sonrasını düşünemiyorum.

İş görüşmeleri yarın başlayabilirmiş.

Sinemaya gitmek için seni arayabilirler.

Bazıları bu tür şiirleri anlayamaz.

Ben de sizinle gelebilir miyim?

Gözlerini açtıktan sonra ona bakamazdı.

Onun bana şaka yaptığını düşünemedim.

Bütün bildiklerini teker teker anlatıverdi.

Soruların hepsini bir çırpıda çözüverdi.

Yazıyı bir çırpıda okuyuverdim.

Yarışmadaki soruları hemen bitiriverdi.

Yemekleri getiriverin, neredeyse gelirler.

Arkasından özlemle bakakaldı.

Yöneticilerin iddiaları karşısında hepimiz donakaldık.

Ben gidiyorum, sen oraya bakadur.

Faturayı yatırana dek şurada bekleyedurun.

Ayağı takılınca merdivenlerden düşeyazdı.

Ben de bütün yetkimi onlara devrettim.

Sen de kafa ütülemekten vazgeç.

Adamakıllı çalışmamız gerekiyor bu konuları.

Üç şiirinizi de dikkatle okudum.

Bu sevgiyi kalp hissetti, kalem yazdı.

Tufan koptu ama kimseye bir Őey olmadı.

Tüm sevdikleri için dua ederdi.

Haline Őükretmelisin, senden daha kötü durumda olanlar var.

Güzellik, kalın ve meŐin kaplı sözcüklerle çekilivermiŐ.

O kadar çene döktük ama adamı razı edemedik.

Uzaklardan, çok uzaklardan bir sevda türküsü duyuluyor.

Hamlet olmayı kendiniz tercih ediyorsunuz.

Kalbiniz, sevdiğinizin kalbine göre ayarlanmış.

Hakan Bey'e bu toplantının konusundan biraz bahsettik.

Yalnızlık düşüyor bahtıma ağustos sıcaklarında.

Biraz erken gelmelerini rica ettim.

Olan biteni birkaç cümle ile anlatıverdi.

Yoğun kar yağışı bir hafta herkesi evine hapsetti.

Doğum gününe tüm arkadaşlarını çağırabilirsin.

Adam olduğu yerde kalakaldı.

O kötü günleri unutamamıştı.

Kadın, çocuklarına kol kanat germişti.

Toplantıdan sonra bir yere gidelim.

Bu anlayışla AB ye girebilir miyiz?

Sanatçı üç saat süren konserinde dinleyenleri mest etti.

Bu kadarcık çalışmayla hiçbir yere varamazsın.

Yarın bize iki saatinizi ayıramaz mısınız?

Çocuk uyuyorsa, onu uyandırmayın.

İstanbul' a ancak yarın gidebilirim.

Hazırlıklar bir hafta önce başlamıştı.

Kalabalıkta dinlenemezsin, sakın bir yere git.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemin sürekliliği söz konusudur?

- A) Eski bir tanıdığa benzetip arkadaşına uzun süre bakakaldım.
- B) Senin evde olduğunu en sonunda söyleyiverdi.
- C) Yolda telefonla konuşacağım derken düşeyazmış.
- D) Utangaç bir yapısı olduğundan herkesin içinde rahat konuşamıyor.
- E) Defalarca denedikten sonra kabloları bağlayabildim.

ÖRNEK

Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili eylem, yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Bir lamba hüznüyle
Kısıldı altın ufuklarda akşamın güneşi.
- B) Bir gün parmaklığa elin varmadan
Bir titreyiş gibi çalar çingirak.
- C) Sanma bir gün geçer bu karanlıklar.
Gecenin ardında yalnız gece var.
- D) Dalgın bakışlarında dalgın bir dünya döner.
Mahzunlaşan yüzünde akşamın izleri var.
- E) Mest olmuş bahçeler çağırır beni.
Her çiçek başka bir şarkıyı söyler.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı yolla oluşturulmuş bir bileşik eylem vardır?

- A) Şirketin toplantısına spor kıyafetlerle gelmesi sorun oldu.
- B) Öyle kapalı konuştu ki söylediklerine bir anlam veremedim.
- C) Transfer teklifini alınca hiç düşünmeden kabul etti.
- D) Havaların soğumasıyla birlikte kuşlar sıcak ülkelere göç etti.
- E) Okuldan gelir gelmez evde annesine yardım etti.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi bileşik zamanlı, basit bir eylemdir?

- A) Gelmediğin için herkesi hayal kırıklığına uğratmışsın.
- B) Hatalarından dolayı hep başkasını suçluyorsun.
- C) Annesi, komşunun küçük oğluna bakıyordu.
- D) Arabayı tanıdık birinden, çok uygun fiyata satın almıştık.
- E) Bana cevap verirken şüphelerimi de ortadan kaldıracaksın.

ÖRNEK

Pencerem bahçenin تنها ve yemyeşil bir köşesine bakardı. Yalnız kaldığım zamanlarda bu pencerenin
I
önünde oturur, çimenleri, ağaçları, yaprakların rüzgarın elinde oynaşmasını izler; böylece gözlerimi
II III
eğlendirirdim. Şimdi o günleri öyle özlüyorum ki.
IV V

Yukarıdaki cümlelerde geçen altı çizili eylemlerden hangileri yapı bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) III ve IV E) IV ve V

ÖRNEK

“Etmek” sözcüğü tek başına bir eylemi karşılarsa yardımcı fiil değil, asıl fiil olur.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “etmek” eylemi asıl eylem olarak kullanılmıştır?

- A) Ortaklık teklifini iyice düşünüp kabul etti.
- B) Malzemesi çok kaliteli değil, bu kadar etmez.
- C) Hediye paketlerini dağıtmak için ona yardım ettim.
- D) Büyükler de araya girince onu affettim.
- E) Her şeyin daha iyi olduğunu sonunda fark ettin.

ÖRNEK

Aşağıdakilerin hangisinde birden çok bileşik eylem vardır?

- A) Yarınki sınavda çok dikkatli olmalısın.
- B) Dün beni yemeğe davet ederek çok mutlu ettin.
- C) Belgelerini tamamlayarak kayıt işini halletti.
- D) Her yeni buluşa karşı çıkanlar olmuştur.
- E) Umarım sana da sınavı kazanmak nasip olur.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerin yüklemeleri yapı bakımından eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Güneş ufkun üzerinde batmaya hazırlanıyordu.
- B) Florya Ormanı'na gidip temiz hava almak istiyorum.
- C) Hava karardıkça ormana bir sessizlik hakim oldu.
- D) Hava, iyiden iyiye kararmaya başlamıştı.
- E) Kuşlar, böcekler yuvalarına dönmüştü.

ÖRNEK

Türkçede kimi bileşik eylemler, ad soylu bir sözcükle yardımcı eylemden oluşur.

Aşağıdakilerin hangisinde bu tanımın dışında kalan bir bileşik eylem vardır?

- A) O olaydan sonra, bu şehri terk etti.
- B) Uzun süre çabaladılar, sonunda başarılı oldular.
- C) Bütün sıkıntılardan kurtulmak için uzun uzun dua etti.
- D) Yağmurun dinmesini biraz daha bekleyebilirdin.
- E) Biz ilerledikçe düşmanlarımız kahroluyordu.

ÖRNEK

- I. Kent, bir ana cadde ve ona bağlanan şirin taştan evlerle süslü ara sokaklardan oluşuyor.
- II. Kente yaklaştıkça yalnızlık duygusu, korkuya bıraktı yerini.
- III. Bir zamanlar ocaklarında ateş yakılan, kahvelerinde yanık yüzlü adamların kağıt oynadığı kent, kuşlara kalmıştı.
- IV. Zaman yorulmak bilmiyordu, hepimizi geride bıraksa da bunca yıl.
- V. Nasılsa zamana karşı direnip ayakta kalmış iki katlı bir eve girdik.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangisinin yüklemi yapıca diğerlerinden farklıdır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

ÖRNEK

Aşağıdakilerden hangisinin yüklemi türemiş fiil değildir?

- A) Hayatını onun yolunda bitirdi.
- B) Gemi güç bela limana demirledi.
- C) Benimle çok sinirli konuştu.
- D) Bu konuyu idareyle görüşecek.
- E) Çiçekleri her gün sulamalısın.

ÖRNEK

Aşağıdakilerden hangisinin yüklemi kurallı bileşik eylemdir?

- A) Bana çok kızdığı için beni affetmiyor.
- B) Ondan bugün için randevu almıştım.
- C) Sonunda hocasının gözüne girdi.
- D) O saatte yanına gelemem.
- E) Evi zorla temizletti bana.

ÖRNEK

Aşağıdakilerden hangisinde yeterlilik eylemi cümleye “olasılık” anlamı katmıştır?

- A) Bugün müsaitiz, gelebilirsiniz.
- B) Onu burada bekleyebilirsin.
- C) Anlatmana gerek yok, yapabilirim.
- D) İşim bitti, artık çıkabiliriz.
- E) Beni uyarın, sapağı kaçırabilirim.

ÖRNEK

- I. Yarın okula kendi gidecekti.
- II. Ben gelinceye kadar çalışadurun.
- III. Çok kısa bir zamanda zengin oldu.
- IV. Çok çalışmasına rağmen sınavı kazanamadı.
- V. Anneleri dün yolcu ettim.

Yukarıdaki cümlelerden hangilerinin yüklemi kurallı birleşik eylemdir?

- A) I ve IV B) I ve V C) II ve I D) II ve IV E) III ve IV